

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A képmáshoz való jog védelme a médiával szemben a polgári anyagi jogban

Szerző:

dr. Legáth Krisztina

Szombathely, 2019. október 30.

I. Bevezetés

A mai ember jártában-keltében fotókat készít, akár saját magáról, akár másokról. A technika fejlődésével a magánélet védelme egyre nagyobb jelentőséggel bír. A magánélet védelme „kiterjed az egyén testi és erkölcsi integritására, szexuális orientációjára és szokásaira, továbbá személyes vagy magántereire is.”¹ A magántermészetű tények, köztük a fényképek közzététele gyakran a sajtó közreműködésével valósul meg, bár az internet egyes felületein akár a sajtó közreműködése nélkül is nyilvánosságra hozhatók magántermészetű adatok. A képmáshoz való jog védelme nem csak a polgári jog területére tartozó kérdés. Abban szerepet kap a büntetőjog, és az adatvédelem is. Témámat a polgári jog területére szűkítettem, ismertetve a hatályos jogszabályi rendelkezéseket, azok jogalkalmazásban felmerülő kérdéseit, és a kapcsolódó alkotmánybírószági gyakorlatot is. A téma megértését a filozófiai kérdések főbb vonalainak megismerésével kezdem, kitérek az általános személyiségi jog polgári jogi tartalmára, hiszen a képmáshoz való jog is annak keretei között értelmezhető. A képmáshoz való jog a magánülethez való jog, az önmeghatározás jogának egyik aspektusa. Utóbb részletezem a képmáshoz való jog tényállási elemeit, külön tárgyalva a magánszemélyek és a közszereplők képmáshoz való jogának szabályait.

II. Filozófiai alapok

1. *Magánszférához való jog*

A téma filozófiai alapjai részben a magánszférához való jogban (privacy), mint általános szabadságjogban keresendők, ami lényegében a „nyilvánosságtól való irtózást” testesíti meg, jog az egyedül-hagyatáshoz. A fényképezés technikájának fejlődésével az egyének egyre nagyobb mértékben váltak és válnak kiszolgáltatottá a pletykára éhes tömegnek. A technika fejlődése nagymértékben veszélyezteti az egyének magánszféráját, döntési szabadságát a tekintetben, hogy maguk határozzanak az egyéni, magánéletükhöz tartozó tények másokkal való közléséről. A magánszféra sérthetlenségéhez való jogot sok helyütt egyenlőnek tekintik az általános személyiségi

¹ Menyhárd Attila: A magánélet védelme az Emberi Jogi Bíróság gyakorlatában. A személyiség és védelme. Szerkesztette: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András. Kiadja: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja. Bp. 2017. 50. o.

joggal. Hazánkban az általános személyiségi jog az emberi méltóság védelmének aspektusaként jelenik meg, de nem szükségképpen jár annak sérelmével. A jog az egyén döntési szabadságát védi, ami csorbulhat az emberi méltóság sérelme nélkül is.²

Az Alkotmánybíróság szerint: „A képmáshoz való jognak más gyökerei vannak az angolszász országokban és más a kontinensen. Az Egyesült Államokból kiindulva azt a privacy, a „békén hagyás joga”, az alkotmányosan védett magánszféra körébe tartozónak tekintik, amelynek három lényeges aspektusa a titkosság, az anonimitás, és a magányhoz való jog; Európában az önrendelkezési jogból, az emberi méltóságból vezetik le, és különös személyiségi jognak tartják. A legtöbb európai országban a képmás védelme a polgári jog része, védelmét a bírói gyakorlat is alakítja.”³ A saját képmáshoz való jog általában az általános személyiségi jog egyik kifejeződése, ami abban nyilvánul meg, hogy mindenki maga dönthet arról, hogy milyen képet, és milyen összefüggésben hoznak róla nyilvánosságra. A magánszféra védelme - a saját képmáshoz való jog védelmével szemben - nem kifejezetten az ábrázolásra irányul. Nyilvános helyeken általában hiányzik a magánszféra védelmére való hivatkozás alapvető feltétele: a visszavonulási igény. Így más a megítélése a titkos és a messziről teleobjektívvel készített fényképfelvételeknek és azoknak a képeknek, amelyeken a személy a táj részeként vagy más nyilvános helyen véletlenszerűen, a kép fő tárgyával együtt látható. Például egy épület előtt elsétáló személy, vagy gyülekezésekről, felvonulásokról vagy más hasonló rendezvényekről szóló képeknél másként tekinthetünk a magánszféra védelmére.⁴

2. A szólás szabadságának joga

A magánszférához való jog gyakran ütközik a szabad tájékoztatáshoz, a szólás- és sajtószabadsághoz való joggal. A szólás- és sajtószabadság jogának filozófiai alapjai az igazság keresésében, tiszteletében keresendők. Több filozófus az igazságot alapvető, megismerhető értéknek tekintette, melyhez a szabad vita vezet el. Ugyan e nézeteket utóbb több felfogás megcáfolta - állítva, hogy a nyílt vita nem vezet el szükségképpen az igazsághoz - mégis jelentősége volt a szólásszabadság fejlődésében. A „gondolatok piaca” elmélet abból indult ki, hogy az igazsághoz elvezető út csak a

² Koltay András: A magánélet, a személyes adatok, a képmás és a hangfelvétel védelme. Magyar és európai médiajog. Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 349-350. o.

³ 28/2014. ABH [22]

⁴ 28/2014. ABH [23], [25]

gondolatok szabad piacának megteremtésével érhető el. Többnyire az állami beavatkozással szemben kívántak védelmet az elmélet megteremtői, nem számolva a piac korlátaival.⁵ A szólás- és sajtószabadság joga szorosan kötődik ahhoz az igényhez, hogy az állampolgárok részt vegyenek a közügyek megvitatásában, az azokban való döntésben. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson biztosítani szükséges, hogy az egyének hozzájussanak a közügyek megvitatása szempontjából fontos információkhoz, maguk is részt vegyenek a vitában, ahhoz hozzá szólhassanak, ezzel megteremtve egy olyan közeget, ahol a lehető legjobb döntés születik a közös ügyekről. Maga az Alkotmánybíróság is foglalkozott e jogok filozófiai hátterével, kiemelve azok jelentőségét és hatását az alkotmányértelmezésre. A szólás- és sajtószabadság elméleti igazolásait két nagy csoportba sorolta: az instrumentálisnak nevezhető igazolások, melyek az igazság keresését, illetve a demokratikus közvélemény szolgálatát helyezik a középpontba, míg a konstitutívnak nevezhető igazolások az egyéni önkifejezésre, az egyéni autonómiára helyezik a hangsúlyt. A szólásszabadság történetileg elsőként megjelenő igazolása szerint a vélemények szabad kinyilvánítását az igazság keresésének érdekében kell biztosítani, mivel az igazság az ember számára csakis a nézetek, a gondolatok szabad ütköztetése során képes megmutatkozni. „Az instrumentális igazolások egy másik, későbbi ága a szólásszabadsággal összefüggésben a demokrácia szolgálatát hangsúlyozza. A szólás ún. demokratikus elmélete alapján a demokráciához, a demokratikus önkormányzáshoz elengedhetetlen a polgárok részvétele a közügyekben, ami pedig feltételezi, hogy a résztvevők akadályok nélkül fejthessék ki gondolataikat a közösséget érintő kérdésekben. A véleményszabadság konstitutív igazolása az egyén önkifejezésére, az egyén autonóm cselekvésének fontosságára alapoz. Eszerint a szólásszabadsághoz való jogot nem csupán bizonyos eredmények elérésében játszott eszköz-szerepe igazolja, hanem önmagában az, hogy minden ember korlátok nélkül fejezhesse ki magát és közölhesse gondolatait, mivel a személyiség kibontakoztatásában a szabad szólásnak felbecsülhetetlen értéke van.”⁶ Ezen elméletek közös pontja a közügyek lehető legszabadabb vitatásához fűződő alapvető érdek. A szólásszabadság megvalósulásában kiemelkedő szerepet játszik a média, aki a „közügyekre vonatkozó információkat és gondolatokat gyűjt és terjeszt, a széles közönségnek szánva, rendszeresen és a hírgyűjtésre, valamint a szerkesztési folyamatra vonatkozó, meghatározott sztenderdek szerint eljárva.”⁷

⁵ Koltay András: A szólás- és sajtószabadság igazolásai. Magyar és európai médiajog. Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente: Wolters Kluwer. Bp. 2015. 89-93. o.

⁶ 7/2014. ABH [10]-[12]

⁷ Koltay András: A médiaszabályozás elméleti alapvetései. Magyar és európai médiajog, Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 112. o

III. Személyiségi jogok

1. Az általános személyiségi jog a polgári jogban

Ptk.⁸ 2:42. § [A személyiségi jogok általános védelme]

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való - bármilyen módon, illetve eszközzel történő - kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

(2) Az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

(3) Nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult.

A polgári jog a személyi és vagyoni viszonyok joga, a mellérendelt jogalanyok egymás közötti kapcsolataival foglalkozik. „A személyiség a test és a szellem elválaszthatatlan egysége, amely kifejezésre juttatja az egyén viselkedését és gondolkodását, ez a viselkedés és gondolkodás jelenti a személyiség értékminőségét, azt, amiben a személyiség különbözik mástól, és ami lehetővé teszi, hogy más legyen, mint a többi. A személyiségi jog az általánosan jellemző értékminőséget védi. A személyiségi jogok ennek érdekében egyfelől megteremtik az ember önmegvalósításának feltételeit, másfelől biztosítják, hogy e feltételeket senki jogtalan külső beavatkozással meg ne sérthesse.”⁹ A személyiségi jogok elsődleges feladata, hogy olyan az ember személyiségéből következő jogokat részesítsen védelemben, melyek az embert emberré teszik, melyek az ember személyiségéhez a társadalmi közeg vizsgálata nélkül is hozzátartoznak.¹⁰ Így nem lehetnek tárgyai politikai, gazdasági, szociális, kulturális jogok, mivel ezek nem az ember személyiségéhez tartoznak, hanem annak társadalomban betöltött helyéből következnek. Az emberi személyiségből természetsszerűen következő jogosultságok beleilleszthetők az emberi jogok fogalmába is. Nemzetközi egyezmények

⁸ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, több helyen, mint új Ptk.

⁹ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 249. o.

¹⁰ Személyiségi jogai csak az embernek lehetnek, azonban a magánjogi kódex kiterjeszti ezt a jogot a jogi személyekre is azzal, hogy rájuk az emberre irányadó személyiségvédelmi rendelkezéseket kell alkalmazni, kivéve azokat, amelyek természetüknél fogva csak az emberre vonatkozhatnak.

védik a magánszférához való jogot.¹¹ A magánjogi kódex az emberi méltósághoz köti a személyiségi jogokat, amely alkotmányjogi szempontból alapjogként funkcionál. Az emberi méltósághoz való jog a régi Ptk.¹² bírói gyakorlatában kiegészítő jogként került alkalmazásra, melyet az új Ptk. jogszabályi rangra emelt. Az emberi méltóság joga nem egy nevesített személyiségi jog, hanem valamennyi személyiségi jog eredője. Az emberi méltóság jogának sérelmére csak akkor szükséges hivatkozni, ha az adott ügyben egyetlen más, nevesített személyiségi jog sem hívható fel. Az emberi méltóság joga tehát a személyiségi jogok általános védelmének feladatát látja el. A polgári peres ügyekben az emberi méltóság jogának értelmezése problematikus, hiszen a legtöbb döntés azonosítja a becsület fogalmával. Így számtalan döntésben az indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, lealázó kifejezések minősültek jogsértőnek, összefüggésbe hozván az emberi méltósággal, illetőleg a becsülettel. A Pécsi Ítélet tábla a BDT2010.2191. számú döntésében ismerte fel, hogy az emberi méltóság és a becsület nem azonos tartalmú fogalmak, és egy olyan tényállás kapcsán állapította meg az emberi méltóság megsértését, amely egyébként nem volt becsületsértő.¹³ A személyiségi jogok és azok között a képmáshoz való jog alapjogi szempontból a magánszférához¹⁴ való joggal hozható összefüggésbe, annak megnyilvánulása.¹⁵ A személyiségi jogok védelme abszolút jellegű, nem csak az állammal szemben jelent védelmet, hanem valamennyi jogalany vonatkozásában. Mindenkinek kötelessége azok elismerése, a megsértésüktől való tartózkodás. A jog tehát az ember személyiségét védi, amely azonban egyéneként különböző lehet. Mindenki más személyiséggel bír, a sérelmek nagysága és köre ezért nagyfokú különbséget mutathat. Vitatott azonban, hogy az emberekben megjelenő különféle érzések, érdekek mennyiben élvezhetik a személyiségi jog védelmét. Ezek bizonyítása nehéz másrészt, ha a társadalmi együttéléssel együtt járó súrlódások a személyiségi jog védelmét élveznék, ellehetetlenülne mindenfajta társadalmi érintkezés. A személyiségi jog azonban nem választható el

¹¹ Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 17. cikk: 1. Senkit sem lehet alávetni a magánéletével, családjával, lakásával vagy levelezésével kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak, sem pedig a becsülete és jó hírneve elleni jogtalan támadásnak. 2. Ilyen beavatkozás vagy támadás ellen mindenkinek joga van a törvény védelmére.

Európai Emberi Jogi Egyezmény 8. cikk: 1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák. 2. E jog gyakorlásába a hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

¹² A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény.

¹³ Koltay András: A jó hírnév és a becsület védelme, különös tekintettel a közéleti szereplőkre és a közügyek vitáira. Magyar és európai médiajog, Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 310-313. o

¹⁴ A magánélet védelme az új Ptk.-ban kifejezetten nevesítésre került, amely a privátszféra védelmét hivatott megerősíteni. A magánélet védelméről rendelkező 2018. évi LIII. törvény 8. § (1) bekezdése szerint a magánélet tiszteletben tartásához való jog célja, különösen a névviseléshez való jog, a személyes adatok, a magántitok, a képmás és hangfelvétel, a becsület és a jó hírnév védelme. E szakasz (2) bekezdése szerint a magánélet tiszteletben tartásához való jog megsértését jelentheti az egyén által különösen a magánélettel kapcsolatban megőrizni kívánt személyes adattal, titokkal, képmással, hangfelvétellel való visszaélés, vagy a becsület és a jó hírnév megsértése.

¹⁵ Koltay András: A magánélet, a személyes adatok, a képmás és a hangfelvétel védelme. Magyar és európai médiajog, Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 352. o

a társadalom erkölcsi értékítéleteitől. Tartalma szempontjából mindig jelentőséggel bír az adott társadalmi környezet, morál. Ugyan az erkölcs nem jogi fogalom, azonban elmondható, hogy az a társadalom többsége által helyesnek ítélt magatartás, és mivel a jog igazságossága nagyban függ attól, hogy az mennyiben találkozik a társadalmi értékítélettel, ezért a jog és az erkölcs szorosan összefügg egymással.¹⁶

Az új Ptk. a személyiségi jogokat általánosságban, teljeskörűen részesíti védelemben egy generálklauzula megteremtésével, majd példálózó jelleggel nevesíti a leggyakoribbakat, nem vágva el az utat a technikai, gazdasági, társadalmi fejlődés következtében kialakuló „új” személyiségi jogoktól. A Ptk. a személyiségvédelmet egyrészt a kötelezettekkel szembeni tiltásként értelmezi, másrészt minden ember számára megadja azt a jogot, hogy személyiségét törvény és mások jogainak korlátai között szabadon érvényesíthesse. Korlát tehát törvényi előírás lehet, másrészt Alaptörvényben rögzített szabadságjog is, azzal, hogy a jog tartalmát nem üresítheti ki. A személyiség másik korlátját mások jogai - személyiségi, vagyoni jogai - jelentik. A személyiségi jogok tiszteletben tartása pedig minden jogalanynak kötelessége, nincs jelentősége annak, hogy az milyen eljárásban, jogviszonyban történik.¹⁷ A bíróság a régi Ptk. hatálya alatt a személyhez fűződő jogok megsértését állapította meg, amikor kimondta, hogy az Országgyűlés egyedi határozatának meghozatalával kapcsolatos eljárása megsértette harmadik személy személyhez fűződő jogát.¹⁸

1.1. A személyiségi jogsértés kizárása

A személyiségi jogsértést kizárja az érintett hozzájárulása. A Ptk. 2:42. § (3) bekezdéséből úgy tűnhet, hogy a személyiségi jogok megsértésébe való beleegyezés korlátlan. Ez azonban koránt sem határtalan jogosultság, azt jogszabályok korlátozzák, melyek szabályozási indoka az, hogy a jogalanyt bizonyos helyzetekben saját magától is megvédjék. A joglemondás kifejezett kell legyen¹⁹, nem értelmezhető kiterjesztően, és nem lehet általános, jövőre kiterjedő.²⁰

¹⁶ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 250-255. o.

¹⁷ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 256-258. o.

¹⁸ BH 6/1997.

¹⁹ BH 1/2002.

²⁰ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 258-260. o.

1.2. Az általános személyiségi jog és az internet viszonya

E tekintetben fontosnak tartom a kitérőt az interneten, közösségi portálokon elkövetett jogsértések problémakörére, ugyanis az internet és a közösségi portálok által kínált szolgáltatások a személyiségi jogi sérelmek elkövetésének új szinterei is lehetnek. Ezért fontos, hogy a jogi védelem kiterjedjen az új társadalmi viszonyokra, és hozzájáruljon a jogkövető és tudatos felhasználói célközönség kialakításához és érdekeinek védelméhez. A közösségi oldalakon megjelenő személyiségprofilok egyrészt az önmegvalósítás kifejeződései, másrészt azokon keresztül személyiségi jogsértések is elkövethetők. A jogsértések elbírálása során mind eljárásjogi, mind bizonyításbéli problémák felmerülhetnek. Problémát vethet fel a személyiségprofilok mögött állók azonosítása. Megállapítható azonban, hogy a törvényi keretek, a jogszabályok tiszteletben tartása az interneten is elvárás. A személyiségi jog védelme a személyiségprofilokkal összefüggésben is védi a személyiség immanens, belső lényegi tartalmát, figyelembe véve azt is, hogy a személyiségprofil a személyiség külvilágban megjelenő része, annak pusztán csak egy szelete. Érdemes figyelembe venni azt a társadalmi-pszichológia törvényszerűséget is, hogy az egyén személyiség, melynek célja az önkifejezés minél teljesebb megvalósítása a külvilágban. Ugyanakkor azonban társas lény is, ezért az individuum részéről történő korlátlan önmegvalósítás elé természetesen korlátot állít más személyek személyiségi jogainak védelme. A személyiségvédelem jogi eszköztára akkor kell, hogy aktivizálódjon, amikor az egyén külső és belső kontrollmechanizmusai már nem tudják megakadályozni az olyan magatartások külvilágban, így a kibertérben való megnyilvánulását, amelyek más személyek privátszférájába indokolatlan mértékben avatkozik be. A személyiségi jogsértést elszenvedett részéről azonban elvárás, hogy mindent tegyen meg annak érdekében, hogy a jogsértést elkerülje, azaz állítsa be a biztonsági- és adatvédelmi beállításait. Ezek elhagyása egy jogvita elbírálása során is jelentőséggel bírhat, ugyanis a tudatos felhasználói magatartás és az egyén önvédelmi kötelezettsége megköveteli, hogy a felhasználó megfelelően gondoskodjon privátszférája védelméről. Így ha például egy felhasználó nyilvános beállításokkal adja meg a személyes adatait a közösségi portálok felületén, és azt más felhasználó továbbítja további felhasználók számára, akkor személyiségi jogi jogsértés nem következik be, mivel az adatok mindenki számára hozzáférhetőek voltak, azokat a keresőmotorok is listázhatták. Ha azonban a felhasználó a biztonsági- és adatvédelmi beállítások alkalmazásával korlátozza ezen adataihoz való hozzáférést, és azokat csak egy ismerősi

kör részére adja meg, viszont adatait más felhasználó a külső nyilvánosság felé továbbítja azok mentésével, másolásaival, a személyiségi jogi jogsértés megállapítható.²¹

IV. A véleménynyilvánítás szabadsága, a szólás- és sajtószabadsághoz való jog, mint a személyiségi jogok korlátja

Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. E cikk (2) bekezdése szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. E szakasz (4) bekezdése alapján a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás, szólás- és sajtószabadság jogával számtalan határozatában foglalkozott, a dolgozat témája szempontjából leginkább a közszereplőkkel összefüggésben. A 7/2014. számú - bírósági döntésekben is gyakran idézett - határozatában részletesen kifejtette e jogokkal kapcsolatos álláspontját. A hivatkozott határozat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:44. §-nak utólagos normakontroll keretében történő vizsgálata keretében született. Az alapjogi biztos indítványában aggályosnak ítélte a Ptk. 2:44. § szövegének „méltányolható közérdekből” szófordulatát.²² Az Alkotmánybíróság határozatában rögzítette: „A szólásszabadság alkotmányos értelmezését megalapozó 30/1992. (V. 26.) AB határozat óta követett gyakorlat szerint a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, mivel az többféle szabadságjog, az ún. kommunikációs jogok „anyajoga”. A kommunikációs alapjogok tekintetében különösen jelentős körülményként jött számításba, hogy az egyéni önkifejezésen túl ez a jogegyüttes teszi lehetővé az egyén megalapozott részvételét a társadalmi és politikai folyamatokban. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az egyéni véleménynyilvánítás szubjektív joga mellett a korábban hatályos Alkotmányból következett a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség is.”²³ Hivatkozott a korábbi határozataiban foglaltakra is, miszerint a

²¹ Bakos-Kovács Kitti: Magánélet a hálózat csapdájában - a „személyiségprofilok” jogi értékelése. A Személyiség és védelme. Szerkesztette: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András. Kiadja: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja. Bp. 2017. 115-116. o.

²² A Ptk. 2:44. § szerint: A közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét méltányolható közérdekből, szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja.

²³ 7/2014. ABH [15]

„szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék.”²⁴ Az Alkotmánybíróság kifejtette „[a] sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a »sajtó« a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze. [...] A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatás is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban”²⁵

A véleménynyilvánítás joga általános kommunikációs alapjog, általánosságban minden, meghatározatlan számú embernek szánt, elvileg a mindenki számára hozzáférhető kommunikáció szabadságát védi, azaz a közlést tartalmával együtt. Az általános alapjog több különös tényállást is ismer. Ezek egyike a sajtószabadság (Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdés), amely az információk és a vélemények terjesztésének szabadságát jelenti. Az Alkotmánybíróság határozatában a sajtószabadság jogát, a vélemények, információk terjesztésének szabadságaként definiálta, mely szerint e jog nem a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemény eljuttatását a nyilvánossághoz. A sajtószabadság jelentőségét abban látta, hogy a sajtó a vélemények kinyilvánításának - nyilvánosság elé tárásának - legfontosabb eszköze, amely „hagyományosan a politikai szabadság palládiuma”. „Sajtó tehát a vélemény, az információ, minden a véleményszabadság védelme alatt álló közlést továbbító, másokhoz, meghatározatlan számú lehetséges befogadóhoz, elvben bárkihez, azaz a nyilvánossághoz eljuttató eszköz.”²⁶ Korábban a nyomtatott sajtó szinte kizárólagos eszköze volt a nézetek, vélemények megjelentetésének, terjesztésének, azonban a technika fejlődésével új eszközök jelentek meg, mint a film, a rádió, a televízió, és az internet. „Az internet egyik sajátossága, hogy a nyomtatott sajtó szerepét sokban átveszi, vagy legalábbis vele párhuzamosan működik.”²⁷ Az Alkotmánybíróság az internet szerepével kapcsolatban megállapította: „Az internet a kommunikáció

²⁴ 7/2014. ABH [16]

²⁵ 7/2014. ABH [16]

²⁶ 19/2014. ABH [54]

²⁷ 19/2014. ABH [54]

új módja: lényege szerint egymással kommunikálni képes számítógépes rendszerek a világot átfogó, decentralizált hálózata. Az internet nem jogmentes terület, az internetes kommunikációban tanúsított emberi magatartások és formák a jogi szabályozás tárgyát képezhetik. Alkotmányossági szempontból tehát az új technológiák által nyújtott tereken és felületeken, valamint kommunikációs csatornákon - így az interneten zajló nyilvános kommunikációban érvényesítendő az Alaptörvényben rögzített alapvető jogok és kötelezettségek. Ugyanakkor ugyanez a védelem is megilleti például az internetes magánkommunikációt - email, telefon, sms stb. -, mint a hagyományos eszközökkel folytatottat.”²⁸ A véleménynyilvánítási szabadság védett tárgya a vélemény, tekintet nélkül érték- vagy igazságtartalmára, melynek egyre inkább elterjedő megjelenési formája az interneten történő kommunikáció. A kommunikáció megjelenhet saját honlapon, blogon, más által működtetett oldalon, fórumon, cikként vagy hozzászólásként is. A közvetítő szolgáltatói tevékenységet a véleménynyilvánítás fórumának tekinthetjük, mely a vélemények ütköztetésének online színtere.²⁹

A sajtószabadság, mint alapjog, védelmi köre az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint védett vélemény terjesztésére, a nyilvánossághoz eljuttatására terjed ki. A sajtószabadság védelmi köre független a vélemény tartalmától; nem a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemények közlésének folyamatát és eszközeit. Így sajtónak tekintendő minden eszköz (közeg, médium), amely ezt szolgálja. Ilyen lehet az internetes portál is. Az internet a nyomtatott sajtótól a terjesztő közeg tekintetében tér el. A tárhelyszolgáltatók esetében pedig az a sokszorosító, a nyomda helyébe lép, „a terjesztő és a kereskedő kiesik, mert a közlés a tárhelyről a portál, vagy weboldal felkeresésével közvetlenül eljut az olvasóhoz.”³⁰

Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan, a demokratikus közvélemény kialakítása és fenntartása szempontjából tehát kezdettől fogva kitüntetett fontosságúnak tekintette a sajtó társadalmi jelentőségét, hangsúlyozva, hogy a sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatásé is, alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban. A sajtószabadság jogának gyakorlása révén az alapjog jogosultja aktív alakítója a demokratikus közvéleménynek. A sajtó e minőségében ellenőrzi a közélet szereplőinek, intézményeinek tevékenységét, a döntéshozatal folyamatát, tájékoztatja arról

²⁸ 19/2014. ABH [50]

²⁹ 19/2014. ABH [52]

³⁰ 19/2014. ABH [55]

a politikai közösséget, „házőrző kutya” szerepet tölt be. A sajtó intézményének alapvető indoka - és egyben felelőssége - az egyéni véleményalkotáshoz szükséges közlések, közérdekű információk teljességének nyilvánosságra kerülése, a „hivatalos helyes állásponton” alapuló monopolisztikus közvélekedés kialakulásának elkerülése.³¹

„A sajtó a szólásszabadság intézménye. Így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja. [...] A sajtószabadság értéket képvisel, amelynek védelme a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg. Az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy a média egyszerre eszköze a szabad véleménynyilvánításnak, a tájékoztatásnak, valamint a tájékozódásnak. A sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást.”³² Megállapította a határozat azt is, hogy mivel a sajtószabadság valamennyi médium szabadságát felöleli, ezért korlátozásának szempontjai is vonatkoznak valamennyi médium szabályozására.³³

V. A képmáshoz való jog, mint különös személyiségi jog

1. Magánszemély képmáshoz való joga

A képmáshoz való jog tartalmának kifejtése elsődlegesen a polgári jog területére tartozik. Alkotmányjogi szempontból a magánszférához való joggal, illetőleg az emberi méltóság védelmével, valamint a személyes adatok védelmével kapcsolatban jelenik meg, különös személyiségi jog. A képmás, azaz a külső megjelenés, a személyiség megnyilvánulása a külvilág felé. „A kép és hang eredendően az emberi személyiség védelmére érdemes, megkülönböztetésre, azonosításra alkalmas összetevője, a személyiség külső megnyilvánulása. Külső jellege belső értékek közvetítésére, kivetítésére is alkalmassá teszi, hisz küllemünk, külső megjelenésünk, hangszínünk, hanghordozásunk,

³¹ 28/2014. ABH [16]

³² 19/2014. ABH [57]

³³ 19/2014. ABH [58]

mozdulataink, viselkedésünk, mimikánk, a hangunkkal kifejezett tartalom belső személyiségünkől fakadó értékrendünk külvilághoz való közvetítésének egyik eszköze.”³⁴ Alapvetően a képmáshoz való jog azt jelenti, hogy minden ember maga dönthet arról, hogy milyen képet, és milyen összefüggésben hoznak róla nyilvánosságra. A jog rendelkezési jogot biztosít a jogosult számára, az emberi kép érvényesítése, az azokkal való rendelkezés az érintett törvényes érdeke. Abszolút szerkezetű jogviszonyi pozíciójából eredően maga dönthet felőle, s jogait, döntését mindenki köteles tiszteletben tartani, negatív jellegű magatartást tanúsítani.³⁵ A képmás közvetetten a személyiség azonosítására is szolgál, közvetíti annak lényeges tulajdonságait, ezért más képmásával való bármilyen jogosulatlan beavatkozó magatartás jogsértő. Nemcsak a polgári jog, hanem a büntetőjog és az adatvédelmi jog³⁶ is védi. Egy-egy eset kapcsán több alapjog is érintett lehet, gyakran kapcsolódik az ártatlanság vélelméhez való joghoz, vagy a gyülekezés szabadságához is. A Sajtótörvény³⁷ 4. § (3) bekezdése deklarálja, amikor is kimondja, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyiségi jogainak (köztük a képmáshoz való jogának) sérelmével.

A Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint:

Ptk. 2:48. § [A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog]

(1) Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.

(2) Nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén.

³⁴ Görög Márta: A képmáshoz és hangfelvételhez való jog védelmének fejlődéstörténete és a jogosultat megillető „rendelkezési jog” gyökere. A Személyiség és védelme. Szerkesztette: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András. Kiadja: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja. Bp. 2017. 258-259. o.

³⁵ Görög Márta: A képmáshoz és hangfelvételhez való jog védelmének fejlődéstörténete és a jogosultat megillető „rendelkezési jog” gyökere. A Személyiség és védelme. Szerkesztette: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András. Kiadja: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja. Bp. 2017. 261. o.

³⁶ A közterületen történő képmás készítése, annak tárolása, nyilvánosságra hozatala már adatvédelmi kérdés.

³⁷ A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény.

1.1. A képmás

Képmása kizárólagosan csak az embernek van, mely a külvilágban való megjelenését adja, mellyel az érintett a külvilág számára beazonosítható. A törvény kizárólag azt a képmást védi, melyen az érintett ténylegesen beazonosítható, felismerhető. Ehhez elegendő azonban az, hogy az őt ismerő - akár néhány ember - be tudja azonosítani. Irreleváns, hogy a felvételt milyen módon, milyen eszközzel készítették, és az is, hogy maradandó vagy nem rögzített módon készítették. A törvény célja, hogy képmásával mindenki szabadon rendelkezzen. A Ptk. hivatkozott rendelkezései szerint nem valósul meg jogsértés tömegfelvétel, vagy közéleti szereplésről készült felvétel során. Ez esetben ugyanis hiányzik az egyediesítés, gyakran a beazonosíthatóság, nem állapítható meg az egyéni „képmás” jelleg.³⁸

1.2. Hozzájárulás az elkészítéshez, felhasználáshoz

A hozzájárulás tekintetében mindig az eset összes körülményét vizsgálat alá kell venni, hogy eldönthető legyen, az érintett a felvétel készítéséhez hozzájárult-e. Ez a hozzájárulás ugyanis lehet kifejezett, de megvalósulhat ráutaló magatartással is. Ha például az érintett „pózolt” a kamera előtt, akkor elmondható, hogy egyértelműen tudott a felvétel készítésének tényéről. Ilyen esetben az elkészítéshez való hozzájárulása vélelmezhető. Szintén ráutaló magatartásként értékelhető, ha az érintett - egyértelmű és jól látható helyen elhelyezett figyelmeztetés tudatában - belép arra a helyre, amit kamerákkal figyelnek. A jogosultnak a figyelmeztetés következtében lehetősége van elkerülni a felvétel elkészítését. Fontos mindemellett, hogy a felvétel elkészítéséhez való hozzájárulás nem jelenti a felhasználáshoz való hozzájárulást is egyben. A hozzájárulás nem értelmezhető kiterjesztően. A felhasználásról való rendelkezési jog önálló, független a felvételkedészítés engedélyezésétől.³⁹ A bírói gyakorlat szerint a képmással való visszaélést⁴⁰ megvalósítja az is, ha az érintett a felvétel elkészítéséhez hozzájárult ugyan, azonban az időmúlásnak köszönhetően a jogosult személyének felkutatása, hozzájárulásának beszerzése akadályba ütközik, viszont képmását

³⁸ BH 17/1985.

³⁹ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 301-303. o.

⁴⁰ A régi Ptk. rendelkezései szerint ugyanis a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés. Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához - a nyilvános közszereplés kivételével - az érintett személy hozzájárulása szükséges. (Ptk. 80. § (1)-(2) bekezdés)

nyilvánosságra hozzák.⁴¹ A korábban adott hozzájárulás alapján felhasznált fényképet, ha újból fel akarják használni, ahhoz az érintett hozzájárulása nem mellőzhető.⁴² A hozzájárulás tehát előre nem ismert, meg nem határozható felhasználási módokra nem adható. Ez joglemondásnak minősülne, és megfosztaná a jogosultat személyiségi jogától. A reklámtevékenységekkel összefüggésben is találunk esetet képmás megsértésére vonatkozóan. A reklámnak, mint az árut népszerűsítő hirdetésnek a kereslet-kínálat viszonyait befolyásoló jelentősége van, ezért egy sikeres reklám a fogyasztók érdeklődésének felkeltésével, növeli a forgalmat. A reklám sikere érdekében gyakran közsímet, nagy népszerűségnek örvendő személyeket mutatnak be, vesznek igénybe. Reklámtevékenység végzésére azonban beleegyezése nélkül senki nem vehető igénybe, ezért jogsértő az a helyzet, amikor valakit hozzájárulása nélkül úgy jelenítenek meg, hogy valamilyen módon az adott áruval kapcsolatba hozható. Ez az érintett részéről reklámtevékenység végzésének minősül.⁴³ Megtörtént eset volt például, amikor egy fesztiválon - nyilvános szereplés során - képfelvételt készítettek egy hölgyről, majd a képfelvétel utóbb plakátokon, illetőleg magazinokban jelent meg üdítőital reklámként. A hölgy egyértelműen felismerhető volt a képfelvételen, annak elkészítése ellen kifogása nem volt, azonban a felhasználáshoz hozzájárulást nem adott. E körben a bíróság kifejtette, hogy az önrendelkezési jog keretében az érintett kizárólagos joga annak eldöntése, hogy a róla készült fotó milyen körben, milyen módon kerüljön felhasználásra. A felvételkészítéshez adott hozzájárulás nem jelenti a felhasználáshoz való hozzájárulást. Igazolást nyert a perben, hogy az érintett egy harmadik személlyel promóciós szerződést kötött, azonban ez nem jelenthet mások számára korlátlan felhasználást. Az érintett dönti el ugyanis, hogy a képmását ki, milyen konkrét célra használhatja fel.⁴⁴

A képmás felhasználójának felelőssége objektív, nincs jelentősége annak, hogy az a jogsértő részéről felróható volt-e, a jogsértés elkövetése kapcsán szándékosság terhelte-e. Azaz, ha a sajtó egy jelentős közérdeklődésre számot tartó ügyben az érintett személy helyett más képmását mutatja be, mintegy tévedésből, gondatlanságból, az sérti ennek a másik személynek a képmáshoz való jogát.⁴⁵

⁴¹ BDT 1962/2009.

⁴² BH 632/1995.

⁴³ BH 9/1995.

⁴⁴ Fővárosi Ítéletábla Pf. 2. 21.731/2006.

⁴⁵ Fővárosi Ítéletábla 32.Pf.21.246/2016/6.

Kiemelést érdemel a büntetőeljárásokkal kapcsolatos tudósítások illusztrálása végett közzétett képfelvételek kérdésköre. A korábbi bírói gyakorlat⁴⁶ szerint a büntetőeljárás alá vont személy esetében is csak akkor lehet indokolt a képmás nyilvánosságra hozatala, ha azt a hatóság nyomós közérdekből, vagy méltányolható magánérdekből engedélyezi. Nem szolgálhat alapul a hozzájárulás alóli kimentéshez a büntetőeljárásról való tudósítás, illetőleg más sajtóorgánumban való közzététel.⁴⁷

1.3. Kivételek a hozzájárulás alól

1.3.1. Tömegfelvétel, nyilvános közéleti szereplés fogalma

A Ptk. rendelkezései szerint nincs szükség hozzájárulásra akkor, ha a képfelvétel tömegfelvételnek minősül, vagy nyilvános közéleti szereplésről készült. Tipikus esete ennek a film-, televízió felvétel készítése rendezvényekről, nyilvános eseményekről. Ha valaki részt vesz például egy sporteseményen, kulturális eseményen, ünnepségen számolnia kell azzal, hogy személyét - akár felismerhetően - megörökítik. Léteznek ugyanis olyan események, ahol szükségképpen nagyobb számú személy van jelen, és ahol valamennyiük hozzájárulásának beszerzése lehetetlenné tenné a hiteles, gyors és pontos tájékoztatást. Az utcaképek, tájképek készítése, nyilvános rendezvényekről készült képfelvételek, amikor összhatásában örökítenek meg eseményeket, valamely pillanatot nem igényli a rajta szereplők hozzájárulását. Ez esetben az ábrázolás módjának van jelentősége, ugyanis abból hiányzik az érintett egyéni, egyedi bemutatása. Az egyén a helyszín, a rendezvény részeként jelenik meg.⁴⁸ Nem minősült nyilvános közszereplésen készült felvételnek, illetőleg tömegfelvételnek az a kép, amelyen az egyébként közszereplő politikus egy rendezvényre igyekezvén egy irodaház előtt, más személyekkel együtt várakozott.⁴⁹ A tömegfelvétel fogalmát akként írhatjuk körül, hogy az az emberek csoportjának ábrázolása, amikor a képen az egyes résztvevők azonosíthatósága véletlenszerű, a kép nem a konkrét személyek megörökítése végett készül.

⁴⁶ A régi Ptk. 80. § szerint a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés. Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához - a nyilvános közszereplés kivételével - az érintett személy hozzájárulása szükséges. Az eltűnt, valamint a súlyos bűncselekmény miatt büntető eljárás alatt álló személyről készült képmást (hangfelvételt) nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével szabad felhasználni.

⁴⁷ Fővárosi Ítélet tábla 2.Pf.20.240/2008/3.

⁴⁸ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovcics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 304. o.

⁴⁹ Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.042/2013/5.

Vita alakult ki a nyilvános közszereplés⁵⁰ fogalma körül, melynek végére pontot a Kúria az 1/2012. BKMP jogegységi határozat meghozatalával kívánt tenni. Az elvi kérdés a körül forgott, hogy a nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személy e tevékenységében közszereplőnek minősül-e, azaz a személyt beazonosító módon, egyediesítetten ábrázoló képmás nyilvánosságra hozatalához szükség van-e a hozzájárulására. A bírói gyakorlat szerint a nyilvánosság előtt folytatott munkavégzés, a közterületen történő szolgálati kötelezettségteljesítés nem minősül nyilvános közszereplésnek, ezért a tevékenységét nagy nyilvánosság előtt kifejtő rendőr, tűzoltó, börtönőr, postás, mentős, utcaseprő stb. képmása csak hozzájárulásával hozható nyilvánosságra. A döntés hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.22.364/2006/4. számú határozatára, melyben megállapítást nyert, hogy az utcán járőröző rendőrrel felvétel készítése és annak dokumentumfilmben való szerepeltetése sérti az adott rendőr képmáshoz való jogát, ha a felvétel egyénileg, egyediesítetten ábrázolja. A közterületen tartózkodás ugyanis nem minősül nyilvános közszereplésnek, akkor sem, ha az a szolgálati kötelezettségteljesítés miatt történik. A Pécsi Ítéletábrázoló tábla ezzel szemben azonban azt állapította meg, hogy a konkrét ügyben intézkedő rendőr - aki például igazoltat - nem minősül közszereplőnek, viszont a sporteseményre kivezényelt rendőrök rendfenntartó tevékenysége nyilvános közszereplés. Ez utóbbi ítélet azt is kinyilvánította, hogy a felvétel összehatásában örökítette meg az eseményeket ezért az ábrázolás módja nem volt egyéni. A Kúria a döntését továbbá azzal indokolta, hogy „a joggyakorlat és a jogirodalom meghatározása szerint szereplésnek, ezen belül közszereplésnek az egyén önkéntes elhatározásán, autonóm döntésén alapuló olyan politikai, társadalmi, művészeti tevékenység, megnyilvánulás tekinthető, amelyet meghatározott cél, szűkebb vagy tágabb értelemben a helyi közösség vagy a társadalom életének befolyásolása érdekében fejt ki. Tehát a nyilvános közszereplés a közterületen való jelenlétnél, az ott zajló eseményekben való részvételnél szűkebb kategória, feltételezi a nyilvánosság előtt fellépő, megnyilvánuló személy erre irányuló szándékát.” A döntés legfőbb érve az volt, hogy a közterületen tevékenykedő rendőrök, büntetés-végrehajtási intézet alkalmazottai, továbbá akik munkaviszonyuk következtében a közterületen végeznek munkát nem önkéntes akarat elhatározás alapján vannak jelen, nem abból a célból jelennek meg, hogy a társadalmi viszonyok alakításában szereplésükkel részt vegyenek, hanem valójában törvényi kötelezettségüknek tesznek eleget.⁵¹ Önmagában pedig a

⁵⁰ Az új Ptk. fogalmai szerint nyilvános közéleti szereplés. A vita a nyilvános közszereplés, közszereplő - kissé keveredő - fogalmai körül bontakozott ki.

⁵¹ A közszereplés fogalmának aktív, fellépő célzattal való ellátása kapcsán kiemelendő az az ellenérv, mely szerint nem minden szereplő szabad akaratából lép ki a nyilvánosság elé. Így például ha egy tüntetés passzív résztvevője a rendőri intézkedések keresztüztüzebe keveredve maga is kap pár gumibotütést, úgy az erről készült képfelvétel, tekintettel a közzétételhez fűződő közérdek súlyára, beleegyezése nélkül is közzétehető. Lásd.: Koltay András: A magánélet, a személyes adatok, a képmás és a

közterületen tartózkodás nem minősül szereplésnek, akkor sem, ha a munkavégzés nagy nyilvánosság előtt történik. Attól, hogy a közterületen munkát végző rendőr közhatalmi funkciót megtestesítő állami szerv alkalmazottja, még nem tekinthető nyilvános közszereplőnek. Ha azonban a felvétel összehatásában mutatja be a közterületen történeteket és az ábrázolt személy sem felismerhető, úgy hozzájárulás beszerzésére nincs szükség. A döntés hivatkozott arra is, hogy ki minősül közszereplőnek a jogszabály szerint, ebbe a körbe a közterületen szolgálatot teljesítő rendőr nem sorolható. Mivel jogszabályi rendelkezések biztosítják, hogy a rendőrt intézkedése során kétséget kizáró módon be lehessen azonosítani, ennél többre nincs szükség, képmásuk nyilvánosságra hozatala nélkül is, hitelesen bemutatható tevékenységük. Mindezen felhozott indokok alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a közterületen, nyilvános helyen közfeladatot teljesítő rendőr, munkát végző személy képfelvételének nyilvánosságra hozatalához (készítéséhez és felhasználásához) hozzájárulása nem mellőzhető.

A rendőrképmások ügyével az Alkotmánybíróság több alkalommal foglalkozott. A 28/2014. határozatában a nyilvános közszereplés fogalma körüli - bírói gyakorlatban megjelenő - vitával kapcsolatban kiemelte, hogy az engedélykérés szempontjából a legfőbb kérdés az, hogy az a nyilvános közszereplés alkalmával csak az aktív, vagy a passzív résztvevőkre vonatkoztatható-e. Ismertette, hogy a jogirodalomban ezzel kapcsolatban két felfogás létezik: az egyik szerint, ha az esemény nyilvános közszereplés, akkor aktív és passzív résztvevőről készíthető képfelvétel és az hozzájárulásuk nélkül nyilvánosságra is hozható; míg a másik felfogás különbséget tesz a közfeladat érdekében, valamely társadalmi vélemény mellett történő kiállítás érdekében való részvétel, illetőleg az érdeklődőként való részvétel között. A határozat hivatkozott a tömegfelvétel bírói gyakorlat által kialakított fogalmára, illetőleg arra, hogy e tekintetben az ábrázolás módjának van jelentősége. Amennyiben megállapítható annak egyéni portré jellege, úgy az hozzájáruláshoz kötött.⁵² Az Alkotmánybíróság alkotmányossági szempontból azt vizsgálta, hogy a sajtószabadság, a szabad tájékoztatáshoz való jog és az emberi méltóságra visszavezethető képmásvédelem miként hozható egyensúlyba. Irányadónak tartotta a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok és a közéleti szereplők, köztük a közhatalmat gyakorlók személyiségvédelmével kapcsolatos szempontokat. E határozatában kiemelte, hogy a bírósági eljárásban kifogásolt közlés és illusztráció, tüntetésről szólt.

hangfelvétel védelme. Magyar és európai médiaajog, Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 355. o.

⁵² 28/2014. ABH [31]

A hírportál „Rendvédelmi szakszervezet tüntetése” címmel jelentetett meg írást, melyhez képgaléria tartozott. A képek közül kettőn egyedileg felismerhető módon két-két rendőr volt látható. A rendőrök szolgálati feladat ellátása érdekében, közhatalom gyakorlójaként a tüntetésen részt vettek. Az Alkotmánybíróság határozata indokolása szerint a gyülekezési jog védi a politikai és nem politikai összejöveteleket is, azokat, amelyek célja a széles értelemben vett közügyek megvitatása, azaz a közös cél érdekében nézetek kifejezésre juttatása, terjesztése. Véleménynyilvánításnak minősül, ha a rendezvényen meghatározott tartalmú közlést közvetítenek a résztvevőknek és másoknak, függetlenül annak politikai tartalmától. A gyülekezésről szóló beszámoló a sajtó szabadságának, a szabad tájékoztatásnak, a sajtó demokratikus közvélemény kialakításában betöltött szerepének a közvetlen megnyilvánulása, ezért az fokozott védelmet élvez. A demonstrációkon történő rendőri bevetés pedig minden esetben a jelenkor eseményének minősül, még akkor is, ha a rendőrök nem igazi résztvevői a tüntetésnek. Mindezekre tekintettel a képfelvétel a jelenlévők hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozható. Megállapítást nyert az is, hogy a képek nem sértették a rajta szereplők emberi méltóságát. Az emberi méltóság megsértését lehetett volna megállapítani, ha például a hivatása során megsérült rendőrt szenvedései közepette mutatják be.⁵³ Az Alkotmánybíróság tehát alkotmányellenesnek ítélte a panasszal érintett határozatot, mivel az nem értékelte a sajtó szabadságához fűződő alkotmányos értéket, kizárólag annak tulajdonított döntő jelentőséget, hogy a rendőr általában, közfeladatának ellátása során általánosságban közszereplőnek minősül-e.⁵⁴

Az Alkotmánybíróság idézett döntését követően a rendes bíróság és az Alkotmánybíróság között kisebb vita alakult ki, melyet további két alkotmánybírósági döntés követett a tárgyban. A Kúria időközben az 1/2012. BKMP jogegységi határozatát hatályon kívül helyezte, az Alkotmánybíróság pedig meghozta a 16/2016., 17/2016. számú és a 3/2017. számú határozatait a rendőrképmások ügyében, melyek tartalmi indokolása a 28/2014. számú határozattal a képmás védelme tekintetében megegyezik. A vita lezárásaként az a végső álláspont írható le, hogy a nyilvános helyen készült, nem sértő, az érintett személyt tárgyilagosan ábrázoló felvétel általában nyilvánosságra hozható, ha az egy közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódik, a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatáshoz kötődik. Ha a magánszemély közéleti, nyilvános eseményen vesz részt, akár aktív, akár passzív szereplőként

⁵³ 28/2014. ABH [36]-[44]

⁵⁴ A határozathoz két különvélemény kapcsolódott. Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró - többek között - kifejtette, hogy nem sérelmes a sajtószabadság jogára nézve az egyedi hozzájárulás megkövetelése, mivel a képmások kitarthatóak lehetnének, így a sajtó anélkül tehetne eleget tájékoztatási kötelezettségének, hogy más személyhez fűződő jogát sértené. 28/2014. ABH [56]

bizonyos mértékben lemond magánszférájáról. Az őt a tömegből kiemelő, felismerhetővé tevő és nem sérelmes módon ábrázoló képfelvétel közzétételéhez engedélye nem szükséges, az nem indokolt.⁵⁵ A nyilvános események aktív résztvevői pedig közszereplők, így hozzájárulásukra nincs szükség.

1.3.2. Bizonyíték, mint kivétel

A bírói gyakorlat tovább bővítette a hozzájárulás alóli kivételek körét azzal, hogy kinyilvánította, a közvetlenül fenyegető, vagy már bekövetkezett jogsértés bizonyítása érdekében közérdekből vagy jogos magánérdekből készített képfelvétel felhasználása nem jogsértő, feltéve, hogy a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest nem okoz aránytalan sérelmet.⁵⁶

Előkerül a képmáshoz való jog védelme a térfelügyelő kamerák kapcsán is. Közterületen térfelügyelő kamerákat kizárólag a rendőrség bűnmegelőzési céllal alkalmazhat. Ha magánterületen kerül sor a térfelügyelő kamera alkalmazására, az nem irányulhat közterületre vagy más magánterületére. A felvételkészítéshez pedig jól látható helyen elhelyezett figyelmeztetés szükséges, mely tájékoztatást nyújt az oda belépőknek arról, hogy az ottani események rögzítésre kerülnek.⁵⁷ Egyébiránt a rejtett kamerával készített felvétel büntetőeljárásban felhasználható, mint bizonyítási eszköz, személyiségi jogsértő jellege polgári perben bírálható el.⁵⁸ A bírói gyakorlat is többnyire akkor tekinti megengedhetőnek, ha egy információ más módon nem szerezhető meg, vagy azt bizonyítékként kell felhasználni, illetőleg súlyos jogsértés megelőzése érdekében szükséges. Az oknyomozó újságírói tevékenység keretében kaphat szerepet, azonban vizsgálni szükséges, hogy a felvételnek van-e a közügyek megvitatásához szükséges további információ értéke.⁵⁹

2. A közszereplők képmáshoz való joga

A Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint:

⁵⁵ Koltay András: A magánélet, a személyes adatok, a képmás és a hangfelvétel védelme. Magyar és európai médiajog, Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 352-353. o. Megjegyzendő, hogy a bírói gyakorlat a passzív szereplést nem tekintette nyilvános közszereplésnek. Az e téma körül forgó vita teljesebben ki a rendőrképmások ügyével kapcsolatban.

⁵⁶ Koltay András: A magánélet, a személyes adatok, a képmás és a hangfelvétel védelme. Magyar és európai médiajog, Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015. 356. o.

⁵⁷ Fézer Tamás: Személyiségi jogok. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014. 304. o.

⁵⁸ EBH 296/2000.

⁵⁹ Fővárosi Ítélet 2.Pf.20.599/2017/3.

A Ptk. 2:44. § [Közéleti szereplő személyiségi jogának védelme]

(1) A közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja; azonban az nem járhat a magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) A közéleti szereplőt a közügyek szabad vitatásának körén kívül eső közléssel vagy magatartással szemben a nem közéleti szereplővel azonos védelem illeti meg.

(3) Nem minősül közügynek a közéleti szereplő magán- vagy családi életével kapcsolatos tevékenység, illetve adat.

A régi Ptk. nem tartalmazott külön mércét a közszerzők személyéhez fűződő jogainak védelmére, azonban azt a bírói gyakorlat mégis alkalmazta. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a kilencvenes évek közepén fogalmazódott meg az a nézet, hogy fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha azok túlzóak vagy felfokozottak. A véleménynyilvánítás jogával való ütközés miatt az állammal, állami szervekkel, közhatalmat gyakorló személyek nyilatkozataival kapcsolatos véleményekre alapított jogsértések tekintetében a tolerancia-küszöb magasabb, mint e körön kívül eső más személyekre vonatkozó bírálatok, értékítéletek. A Ptk. hivatkozott rendelkezései a közéleti szereplők személyiségi jogairól szólnak, e tekintetben a képmáshoz való joguk is szűkebb körben érvényesíthető. E rendelkezések kapcsolatot teremtenek az alapjogi és személyiségi jogi védelem között.

A korábbi bírói gyakorlatban a közszerzőség fogalmának értelmezése került hangsúlyos szerepbe, bár az új Ptk. szövegéből is úgy tűnhet, hogy „nem a közügyek, hanem a közszerzők, pontosabban a közszerzőlés azonosítása az egyedüli fontos szempont, és nyilvános közéleti szereplésen kívül nincs mód a csökkentett személyiségvédelem alkalmazására; esetleg csak a 2:44. § alkalmazása segíthet valamelyest.”⁶⁰ Ha az érintett nem volt közszerző, úgy hozzájárulása sem volt mellőzhető. Közszerzőlőnek az a személy minősült, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy

⁶⁰ Koltay András: A közügyek vitáinak szabadsága és a személyiségi jogok védelme. *Iustum Aequum Salutare*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem. Bp. 2019/4. 8. o. http://plwp.eu/files/PLWP_2019_04_Koltay.pdf

alakította. A „rendőr-képmás” ügyekben megállapítást nyert, hogy a rendőr intézkedése során ugyan nem végez nyilvános közéleti szereplést, de ha tevékenysége közüggel kapcsolatos - és erős vélelem szól amellett, hogy a rendőr feladatellátása, amelyet a közhatalom képviselőjeként fejt ki, e körbe tartozik -, akkor a Ptk. értelmezése során figyelembe kell venni alkotmányos szempontokat is.⁶¹

2.1. Alkotmányjogi szempontok a képmáshoz való jog polgári jogi megítélésében

A politikai véleménynyilvánítás területén az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy azok középpontjában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások egytől-egyig fokozott védelem alá esnek, korlátozva ezáltal az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét. A személyiségvédelem korlátozottsága tehát nem csak a hivatásszerűen közszereplést vállalók esetében érvényesülő szabály, hanem egy konkrét társadalmi vita erejéig annál szélesebb személyi kört érinthet. Nem lehet figyelmen kívül hagyni a megszólalással érintett személy státuszát sem: a közhatalmat gyakorló személyek és a közszereplő politikusok esetében a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máshoz képest szélesebb körben tekinthető „szükségesnek és arányosnak”. Ők a saját döntésük alapján váltak a közügyek másoknál aktívabb alakítóivá, vállalva ezzel az érintett közösség nyilvánossága előtti értékeléseket és bírálatokat is, ezért a közügyek vitatása körében őket érintő vagy minősítő, a személyüket támadó véleménynyilvánításokat nagyobb türelemmel kell tűrniük. Másrészt ők mindenki másnál szélesebb körben és hatékonyabban tudnak élni a tömegkommunikációs eszközökkel az őket ért támadásokkal szemben.⁶² Nem utolsósorban pedig a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve a demokratikus vita szükségszerű részeként, a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint hazánkban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni.⁶³

⁶¹ Koltay András: A közügyek vitáinak szabadsága és a személyiségi jogok védelme. Iustum Aequum Salutare. Pázmány Péter Katolikus Egyetem. Bp. 2019/4. 8. o. http://plwp.eu/files/PLWP_2019_04_Koltay.pdf

⁶² Kiemelte e körben azonban, hogy például a bírák a szolgálati jogviszonyukra vonatkozó szabályok alapján nincsenek abban a helyzetben, hogy a nyilvánosság előtt megvédjék magukat a támadásokkal szemben, ezért a bírói ítéletek nyilvános vitatásának széles körű biztosítása mellett arra is figyelemmel kell lenni, hogy a bíróságokba vetett, a jogállami működéshez elengedhetetlen közbizalmat a bírák személyét érő alaptalan, szélsőséges támadások ne ássák alá. 7/2014. ABH [58] Ezzel összhangban jelenik meg az EJEB gyakorlatában, hogy az igazságszolgáltatás résztvevői, különösen a bírák sérülékenyebbek a személyüket ért bírálatok esetén. A bírói ítéletek kapcsán is széles körben biztosítani kell a közügyek vitatásának szabadságát, a bírák személyét ért kritika korlátozottabb. A közbizalom megóvása érdekében a bírakat meg kell védeni a megalapozatlanul romboló támadásoktól, különös tekintettel arra, hogy ők hivatali szabályaik értelmében nem védekezhetnek a támadásokkal szemben. (De Haas és Gijssels kontra Belgium ügy - Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Ptk. 2:44. §-ához 3. pont. Szerkesztette: Vékás Lajos - Gárdos Péter. Wolters Kluwer Jogtár.)

⁶³ 7/2014. ABH [57]

Azonban a politikai véleménynyilvánítás szabadsága sem lehet korlátlan, annak határait az emberi méltóság, az egyének személyiségi jogai jelentik. A közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti. Indokolt akkor is, ha a vélemény az érintett személy emberi státuszának teljes, nyilvánvaló és súlyosan becsmérő tagadásaként már az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütközik. Továbbá a közéleti szereplők is igényelhetnek jogi védelmet a hamis tényállításokkal szemben.⁶⁴ Az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév és az állami intézményekbe vetett közbizalom a véleménynyilvánítás szabadságának, a közügyeket érintő szólás szabadságának alkotmányosan igazolható korlátját jelenti a büntetőjogban is.

2.2. Bírói gyakorlat a közéleti szereplő képmáshoz való jogával kapcsolatban

A bírói jogalkalmazás során kérdéses volt például annak megítélése, hogy a rendőrségi vezető a sajtó munkatársának a rendőrség munkájával kapcsolatban adott interjúja körében minek minősül. Mivel az érintett a közhatalmat gyakorló rendőrség helyi szervének képviselőjeként nyilatkozott, tájékoztató tevékenysége pedig nyilvános közszereplés volt, ezért az interjú nyomán készült cikk illusztrációjaként egy róla készült képfelvétel nem sértette a képmáshoz való jogát.⁶⁵ A bíróság megállapította azt is, hogy ha valaki közszereplő kísérelésként olyan eseményen vesz részt, amelyet közpénzből finanszíroznak, számolhat azzal, hogy arról a sajtó - akár képmásának felhasználásával - beszámolhat.⁶⁶ Bírósági döntés szerint: „Ha egy korlátozottan sajtónyilvános rendezvényre a sajtó képviselőit nem engedik be, és az erre vonatkozó tiltást a közhatalmi szervezet sajtóosztályának erre kijelölt munkatársa az épület előterében közli, az erről kép- és hangfelvétel közzétételével beszámoló sajtó nem köteles a közhatalmi szervezet nevében nyilatkozó köztisztviselő arcának kitakarására. Az arc kitakarása a közérdeklődésre számot tartó eseményről való tudósítás hitelességét lényegesen befolyásolhatja, ezáltal a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatást és a sajtószabadságot aránytalanul korlátozná. A kommunikációs feladatokat ellátó köztisztviselő a közérdeklődésre számot tartó esemény kapcsán róla készült képmás és hangfelvétel nyilvánosságra hozatalát - a közügyek

⁶⁴ 7/2014. ABH [62]

⁶⁵ Pécsi Ítéletábrla Pf. III.20.154/2005/5.

⁶⁶ BH 2017. 86.

szabad megvitatása érdekében - tűrni köteles. A sajtó véleménynyilvánításhoz való alapjoga - szükséges és arányos mértékben - korlátozhatja a közhatalom nyilatkozó képviselőjének képmáshoz és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogát.”⁶⁷ Ugyanakkor a nyilvánosság és a média érdekei nem szűkíthetik aránytalanul a személyiségi jog érvényesülését. A rejtett kamerás felvételek csak kivételesen indokolt esetben lehetnek jogszerűek, illetve a közszereplőkről is csak a „közérdeklődésre számot tartó élethelyzetekben” készíthető felvétel. „A sajtó tájékoztatási kötelezettsége nem keletkeztet többletjogokat; a lineáris médiaszolgáltatások e kötelezettségük teljesítése során is kötelesek a jogszabályokat betartani, illetve tevékenységük - főszabályként - nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével. Közéleti szereplőről a hozzájárulása nélkül, nyilvános helyen készült kép- és hangfelvétel esetén az érdekek mérlegelésével kell feloldani a véleményszabadság és a személyiségvédelem közti összeütközést akkor is, ha a közlés egyébként hozzájárul a közérdeklődésre számot tartó ügy bemutatásához. A rejtett kamerával készült felvétel felhasználása sérti a közéleti szereplő képmáshoz és hangfelvételhez való jogát, ha a felvételen elhangzottak nem járulnak hozzá a közérdeklődésre számot tartó ügy megvitatásához, illetve ezt elősegítő információértékkel sem bírnak.”⁶⁸ „A közszereplőről készült felvétel közzététele a jogosult képmáshoz fűződő, törvény által védett rendelkezési jogát csak a közügyek megtárgyalhatósága érdekében szükséges mértékben, azzal arányosan korlátozhatja. A közismert személyről, de nem közérdeklődésre számot tartó élethelyzetben készült fénykép közzétételéhez az érintett hozzájárulása szükséges. Ennek hiányában a róla készített és nyilvánosságra hozott felvétel sérti az érintett képmáshoz fűződő személyiségi jogát, melynek védelme érdekében a jogában sértett személy kifejezetten e jog érvényesítésére szolgáló pert indíthat.”⁶⁹ Megállapítást nyert az is, hogy közérdeklődésre számot tartó ügy illusztrálása esetén a képmáshoz való jog szükséges és arányos korlátozásának tekinthető az érintetteket magánéleti helyzetben ábrázoló fényképfelvétel hozzájárulás nélküli megjelentetése, miután a kapcsolódó cikk azt fejtegeti, hogy a párkapcsolatnak köze lehet a cikkbéli, közpénzfelhasználást érintő pályázat elnyeréséhez.⁷⁰

A Kúria több alkalommal is kifejtette, hogy a közszereplő képmása engedélye nélkül is elkészíthető, illetőleg nyilvánosságra hozható, függetlenül az elkészítés módjától (legyen az karikatúra, rajz, fotó,

⁶⁷ BH 2018. 52.

⁶⁸ BDT 2017. 3760.

⁶⁹ BDT 2017. 3693. Koltay András: A közügyek vitáinak szabadsága és a személyiségi jogok védelme. *Iustum Aequum Salutare*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem. Bp. 2019/4. 8-9. o. http://plwp.eu/files/PLWP_2019_04_Koltay.pdf

⁷⁰ Fővárosi Ítéletábla Pf.2.20.914/2018/5.

film, stb.) és ezen keresztül a közszereplő tevékenységével kapcsolatos vélemény is kinyilvánítható. Példának okáért a közszereplőről készült, karikatúrának minősülő fényképfelvétel nem sért képmáshoz való jogot.⁷¹ A tényállás szerint egy hírmagazin, fototechnikai eszközzel úgy mutatta be a felperes képmását, hogy szemét kendő takarta, füleiben parafa dugó volt, száját pedig kapcsok szorították össze. Ez a képmás, mint fotomontázs révén létrejött karikatúra a „Nyírfától az erdőt” című, „Titkosszolgálati botrány” alcímű sajtóközlemény illusztrációjaként jelent meg. A hírmagazin ezzel azt kívánta kifejezni, hogy az érintett politikus a titkosszolgálati botrányal kapcsolatosan nem lát, nem hall nem beszél. A bíróság kifejtette többek között, hogy a fotomontázs valójában a hírmagazin által közölt vélemény, amely ugyan kedvezőtlen, de nem érinti önmagában a felperes egyéb személyhez fűződő jogait.

Közszereplő képmása akkor válhat jogsértővé, ha az ábrázolás a közszereplői minőségtől független, azzal még áttételesen sem hozható indokolt kapcsolatba. 2000-ben hozott határozat alapján a közszereplő sem köteles tűrni a magánéletével, nemiségével kapcsolatos, sértő ábrázolásokat. Jogsértőnek minősült ugyanis annak a képnek a közzététele, amelyen a közszereplő politikust fürdőruhás női alak képében, pezsgőspohárral ábrázolták, arcképe pedig felismerhető volt.⁷² Jogsértőnek minősült az a képmás felhasználás is, amikor az érintett politikusról, mint közszereplőről egy korábbi társadalmi eseményen való részvétel során készült - azaz nyilvános eseményről szóló tudósítás keretében annak illusztrációjaként közölt - képfelvételt egy másik híradásban használta fel a sajtó. Ez utóbbi híradás ráadásul egy a társadalom által elítélt, az emberek egészségét veszélyeztető eseménnyel hozta összefüggésbe a politikust. A bíróság jogsértőnek ítélte tehát azt a képfelvétel felhasználást, amikor a képet az eredeti kontextusából kiragadva, a jogosult hozzájárulása nélkül más tartalmi összefüggésben, megtévesztő módon tették közzé.⁷³ Előbbiekhez hasonlóan jogsértőnek minősült az olyan képmás közzététele, amely a politikus képmását egy cikk illusztrációjaként tette közzé, amely cikkben részletezett - egyébként negatív megítélésű - ügyhöz az érintettnek semmi köze nem volt, a cikk semmilyen módon nem indokolta az érintett fényképének felhasználását. Az írás tartalma és a fényképfelvétel nem volt összekapcsolható.⁷⁴

⁷¹ BH 2000.293.

⁷² Kúria Pfv. IV.20.183/2000/3.

⁷³ Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.21.450/2007/3.

⁷⁴ Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.20.752/2009/4.

2.3. Közszerelő képmáshoz való joga a bírósági tárgyaláson, illetőleg a büntetőeljárás során

A jogtanácsosi minőséggel összefüggésben került az Alkotmánybíróság elé az az ügy, melyben a rendőrségi jogtanácsosokról a 2006. őszi tömeges rendőri jogsértések kapcsán indult egyik perben tartott tárgyaláson a sajtó képviselője képfelvételeket készített, annak ellenére, hogy azok ahhoz a tárgyalás keretében nem járultak hozzá, a bíróság végzése szerint csak a felperesről és a bíróság tagjairól lehetett felvételt készíteni. A YouTube csatornára felkerült képszerkesztésben a jogtanácsosok rövid időre ugyan, de beazonosítható módon megjelentek. A bíróság első-, és másodfokon is helyt adott a jogtanácsosok - többek között - képmás védelmének megsértése tárgyában előterjesztett keresetének. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy a jogtanácsosok a tárgyaláson nem közhatalmat gyakoroltak, nem láttak el közfeladatot, hanem közalkalmazotti jogviszony keretében jogi képviselési tevékenységet végeztek, mely tevékenység nem minősül közfeladat ellátásának. A másodfokú bíróság az indokoláshoz hozzátette, hogy a jogtanácsosok nem közéleti szereplést végeztek. A bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság 28/2014. határozatára, mely szerint megállapítást nyert, hogy a közhatalmat gyakorló személy tevékenysége és képmása nem önmagában, bármely körülmények között, hanem csak közéleti események - azaz a jelenkor eseményeiről szóló tudósítás - szempontjából képezik a tájékoztatás részét. A polgári per alakulása nem minősülhet közérdeklődésre számot tartó, a jelenkor történéseinek bemutatása tekintetében jelentős eseménynek, az erről való tudósítás a nyilvános tárgyalásról készült felvétellel megvalósult. A Kúria mindehhez hozzátette, hogy az új Ptk. hatálybalépése a Pp. vonatkozó rendelkezéseit nem írták át. A bírósági tárgyalás nem tekinthető nyilvános közszereplésnek, a bíróság mindemellett a felismerhető felvétel készítését megtiltotta. Ez nem okozta a sajtószabadság sérelmét, mivel a tárgyalás tartalmát ettől függetlenül meg lehetett örökíteni. Az alkotmányjogi panaszban a sajtó arra hivatkozott, hogy egy magánszemélynek a közhatalmi szervvel szembeni, közhatalmi jogkörben okozott kár megtérítése iránti jogvitája közérdeklődésre számot tartó eseménynek minősül.⁷⁵ Az Alkotmánybíróság az ügygel kapcsolatban kifejtette, hogy a fénykép és videofelvétel készítése tekintetében a szólás- és sajtószabadság gyakorlásának mércéi eltérnek egymástól, függően attól, hogy arra bírósági tárgyaláson, vagy más helyszínen az ott zajló közéleti eseménnyel kapcsolatban kerül sor. A bírósági tárgyalások tekintetében részletes törvényi szabályozásnak lehet helye a bíróság függetlensége, pártatlansága, az ítékezés minden külső

⁷⁵ 3021/2018 ABH [2]-[9]

befolyástól mentes gyakorlásának biztosítása, az eljárási szereplők érdekeinek védelme érdekében. A tárgyalás nyilvánossága a tárgyalóterem nyilvánosságát, a bírósági eljárás és döntés figyelemmel kísérhetőségét jelenti. „Alapvető indoka nem a közéleti vita általános információs érdeke, hanem az eljárásban érintettek védelme azzal, hogy jogaikról a bíróság a tárgyalás nyilvánosságának színe előtt döntsön. A tárgyalóterem ugyanis önmagában nem a közügyek vitájának fóruma, hanem a vádról vagy a peres felek jogairól döntő igazságszolgáltatás helyszíne.”⁷⁶ Hivatkozott arra is, hogy a tárgyalást vezető bíró tárgyalás során hozott döntései esetében tágabb a döntési mozgástér, melynek keretében a mérlegelés alkotmányossága nem kifogásolható. Az ügy tényállásában nem szerepel olyan körülmény, amely alapján ez a mérlegelés felülbíráható lenne. Ugyan a peres eljárás tárgya egy kiemelkedő jelentőségű közéleti vitához kapcsolódik, mivel azonban a közügyek szokásos megvitatásához képest a tárgyalóterem más szempontokat helyez előtérbe, ezek felülbírálatához különös érvekre lenne szükség.⁷⁷

A régi és az új Ptk. képmás védelmével kapcsolatos jogszabályi rendelkezések változását is végig kíséri a következő ügy. Egy internetes hírportál cikket közölt „Szilvász: Az ügyészek bocsánatot kértek tőlem a koholt vádak miatt!” címmel, illusztrációként használva a későbbi per felperesének képmását. A fénykép egy korábbi büntetőeljárás során készült, egy másik hírportál munkatársa jóvoltából az érintett hozzájárulása nélkül. Akkor a fénykép közzétele miatt a felperes pert indított, melyben megállapítást nyert, hogy a képmáshoz való jogát megsértette a hírportál. A fényképen a felperes jól felismerhető, a bírósági tárgyalóteremben a vádlottak padján ül öltönyben, mellette aktatásakája, mögötte a sajtó munkatársai fényképeznek. Ezt a fotót használta fel a hírportál saját cikkének illusztrálására.⁷⁸ Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, hivatkozott arra, hogy időközben hatályba lépett az új Ptk. a felperes közszereplő volt a büntetőeljárások tartama alatt, az ügyek a felperes közszereplői magatartásával foglalkoztak, ezért jelentős közérdeklődés kísérte őket, az eljárások is országos nyilvánosság előtt zajlottak. A bíróság úgy találta, hogy közérdek szól amellett, hogy az időközben már befejeződött ügyekkel kapcsolatos kérdések nyilvánosság előtt megvitatásra kerüljenek. A fénykép nem volt bántó, gúnyos, öncélú, nem sértette a felperes emberi méltóságát. A bíróságnak a fénykép felhasználásának jogszerűségéről kellett döntenie. A másodfokú bíróság azonban az elsőfokú bíróság ítéletével nem értett egyet megállapította, hogy az ügy eldöntése szempontjából

⁷⁶ 3021/2018 ABH [26]

⁷⁷ 3021/2018 ABH [26]-[29]

⁷⁸ 3348/2018 ABH [3]

annak van jelentősége, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény a tárgyalás nyilvánossága tekintetében miként rendelkezik. Márpedig a felperes a büntetőeljárás során kifejezetten megtiltotta, hogy róla fénykép kerüljön nyilvánosságra, így annak nyilvánosságra hozatala attól függetlenül jogellenes, hogy a tárgyalás, maga az ügy a felperes közéleti szereplésével függött össze. Megállapította azt is, hogy a fénykép a tartalomhoz nem kapcsolódik, ezért a felhasználás sérti a személyiségi jogokat. Álláspontja szerint nem tette jogszerűvé a fénykép közzétételét az időközben hatályba lépett Ptk. sem.⁷⁹ A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság döntését a hírportál az Alkotmánybíróság előtt támadta meg, mivel az ellentétes az Alaptörvényben biztosított véleménynyilvánítás szabadságával. Annak fókuszában elsősorban maguk a közügyek, és nem a közszereplők állnak. A közügyekre vonatkozó szólások pedig fokozott védelmet élveznek, így korlátozhatják az érintettek személyiségi jogait. A közéleti szereplőt a közhatalmi tevékenységével összefüggésben indult büntetőeljárás során a tárgyalóteremben ábrázoló fénykép önmagában is a közügyekre vonatkozó közlés, mint a jelenkor eseményeiről való tájékoztatás, képi tudósítás. Álláspontja szerint a képi illusztrálás egyetlen korlátja az érintett emberi méltóságának megsértése lehet, perdöntő jelentősége pedig csupán annak lehet, hogy a fénykép a tudósítás tartalmát jelentő közüggel összefüggésbe hozható-e. E tekintetben irreleváns, hogy az hol készült.⁸⁰ Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megalapozott. Hivatkozott arra, hogy a szólásszabadság személyiségvédelem határainak meghatározásakor az Alkotmánybíróság következetesen annak tulajdonít döntő jelentőséget, hogy a közügyek vitájában megfogalmazott álláspont képezi-e a vizsgálat tárgyát. Kifejtette, hogy a társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közvitában részt vevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben akár személyiségét bírálják. A közéleti szereplők személyiségvédelmét a szólás- és sajtószabadság korlátozza, míg utóbbi korlátját az emberi méltóság védelme jelenti. Amíg valamely tájékoztatás ugyanis nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozhatja meg a sajtószabadság gyakorlásának korlátozását.⁸¹ Az Alkotmánybíróság szerint azt kell megvizsgálni, hogy a jogvita tárgyát képező fénykép, valamint a cikk, amelynek illusztrálására szolgál, közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás körébe tartozik-e. Megállapította, hogy a bírósági eljárás olyan esemény volt, amelyet a sajtó régóta figyelemmel kísért, és amelyről rendszeresen beszámolt. A büntetőeljárásban a per felperese terheltként vett részt, az

⁷⁹ 3348/2018 ABH [5]-[8]

⁸⁰ 3348/2018 ABH [10]-[16]

⁸¹ 3348/2018. ABH [25]-[27]

eljárás tárgyát tekintve pedig összefüggésben állt korábbi miniszteri tisztségével. A büntetőeljárásban a per felperesét felmentették, az ügy a cikk közzétételkor fejeződött be jogerősen. Ennek alapján megállapítható, hogy a jogvita tárgyát képező fénykép és a cikk, amihez kapcsolódott közérdeklődésre számot tartó eseményről való tudósításhoz kapcsolódott. Az Alkotmánybíróság a vizsgálat következő lépéseként azt vizsgálta, hogy a fénykép és a cikk tartalma egymással összefüggésben áll-e, vagy a fénykép közzététele pusztán a felperest megalázó helyzetben való ábrázolását szolgálja-e. Megállapítást nyert, hogy a cikk illusztrációjaként került felhasználásra a fénykép, a felperest a valóságban is megtörtént szituációban, azaz vádlottként ábrázolta. A cikk egyúttal rögzítette, hogy a felperest, mint vádlottat a büntetőeljárás során felmentették, a beszámoló tehát az eljárás aktuális állásával összhangban állt. A felperest ábrázoló fénykép tehát szorosan összefügg a cikk szöveges tartalmával, és az ott elemzett felperesi interjúban említett, közérdeklődésre számot tartó bírósági eljárással, amely egyébiránt a felperes közéleti szereplői minőségéhez, tisztségéhez kapcsolódott. A fénykép nem ábrázolja őt megalázó helyzetben, súlyosan sértő vagy bántó módon. Mindezek következtében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ítéletáblai döntés alaptörvény-ellenes.⁸²

Hunvald György Budapest VII. kerületének volt polgármesterével szemben az ügyészség vádat emelt különböző bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt. A büntetőeljárásokról a hvg és az index internetes oldalain is jelentek meg írások. Mindkét oldalon megjelent cikket kép illusztrálta, melyeken a politikus kitakarás nélkül szerepelt az eljárás azon szakaszában, amikor vele szemben előzetes letartóztatást rendeltek el. A képen a politikust a bíróság folyosóján büntetés-végrehajtási őr kíséri, a vezetősár és a bilincs is, kismértékben ugyan, de látható. Az első fokon eljáró bíróság a képmás védelme jogának megsértését állapította meg. Az elsőfokú bíróság arra hivatkozott, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint a közszereplői minőség megszűnik a büntetőeljárás során, akkor is, ha a bűncselekmény azzal kapcsolatos bűncselekmény miatt indult, amely az érintett közszereplői minőségével kapcsolatban áll. A másodfokon eljáró bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A Kúria döntésében azonban már úgy nyilatkozott, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának újabb gyakorlata, továbbá az Alkotmánybíróság újabb gyakorlata alapot ad a korábbi bírói gyakorlat felülvizsgálatára. Megállapította, hogy az indítványozó korábban közszereplő politikus volt, köztudomású, hogy a vele szemben indított büntetőeljárás kapcsolódott e minőségéhez. Az is

⁸² 3348/2018. ABH [31]-[39]

köztudomású volt, hogy a büntetőeljárás során őt előzetes letartóztatásba helyezték. Hivatkozott a PK 14. számú állásfoglalásra, kiemelte, hogy a sajtószerv helyreigazítási kötelezettség nélkül tudósíthat valamely büntetőeljárás aktuális állásáról.⁸³ E tekintetben követelmény az, hogy az összhangban álljon az adott eljárás aktuális állásával és tartsa tiszteletben az ártatlanság vélelmét. A Kúria pedig úgy ítélte meg, hogy a fényképet is tartalmazó tudósítás megfelel e követelményeknek. Mivel a közszereplővel szembeni, e minőségével kapcsolatos büntetőeljárás közérdeklődésre számot tartó esemény, ezért arról a sajtószervek jogosultak objektív módon beszámolni, annak céljából fényképfelvételt készíteni. A cikk tartalmához a fényképfelvétel kapcsolódik, a felvétel nem ábrázolja őt megalázó helyzetben, a bilincs és a vezetősíj közvetlen rátekintéssel nem is észlelhető, így annak a tudósítás illusztrációjaként történő felhasználása nem sérti a képmáshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság a Kúriai döntéssel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasította. Kiemelte, hogy köztudomású volt, hogy az indítványozót előzetes letartóztatásba helyezték, a képi ábrázolás az előzetes letartóztatás fenntartása tárgyában tartott tárgyalást megelőzően készült. A bilincs, illetőleg a vezetősíj alkalmazása az előzetes letartóztatás, mint kényszerintézkedés realizálása, nem függ össze az ártatlanság vélelmével. A hatóságok az előzetes letartóztatással összefüggésben alkalmaztak fizikai kényszerítő eszközt, nem azért, hogy az indítványozót bűnösnek mutassák.⁸⁴

Megállapítható, hogy közügyekkel összefüggésben egy büntetőeljárásról való tudósítás illusztrációjaként közzétett fénykép felhasználása jogszerű, az általános szabályok szerint alakul azonban az e körön kívül esők képmáshoz való jogának védelme.

VI. Összegzés

Sommázva a leírtakat rögzíthető, hogy a képmáshoz való jog védelme a személyiségi jogok nevesített formáját jelenti, a magánszférához, magánélethez való jog megnyilvánulása. Általános szabály, hogy hozzájárulás nélkül senkiről nem készíthető képfelvétel, illetőleg az nem is hozható nyilvánosságra, nem használható fel. E tekintetben jelentősége van annak is, hogy milyen célokra való felhasználást engedélyezett a jogosult. A képmáshoz való jog védelme nem értelmezhető kiterjesztően. A

⁸³ Kúria Pfv.IV.21.840/2015/5.

⁸⁴ 3313/2017. ABH

hozzájárulás két esetben mellőzhető: tömegfelvétel készítése, felhasználása esetén, illetőleg nyilvános közszereplés keretében. Tömegfelvétel esetén az egyén nem beazonosítható, hiányzik az egyediesítés iránti igény. Nyilvános helyeken készített képfelvételek esetében lényeges mozzanat, hogy hiányzik a magánszféra védelmére való hivatkozás alapvető feltétele a visszavonulási igény, így mindenkinek számolnia kell azzal, hogy adott esetben képfelvételt készítenek róla. A nyilvános közszereplés esetében mind az aktív, mind a passzív résztvevőkről készített képfelvétel, és annak nyilvánosságra hozatala jogszerű, ha az az érintett szűken vett emberi méltóságát nem sérti, nem bántó, lealacsonyító, megalázó. A nyilvános közszereplés fogalma keretében értékelhető - vagy a hozzájárulás alóli, mintegy harmadik kivételként említhető - a véleménynyilvánítás szabadsága, a sajtószabadság érvényesítése, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás megvalósulása iránti igényre való hivatkozás. E tekintetben a magánélet tiszteletben tartásához fűződő jog és a véleménynyilvánítás szabadságához való jog ütközését minden esetben alapjogi érdekmérlegeléssel kell feloldani. Ez esetben az alábbi szempontrendszert érdemes figyelembe venni. Elsődlegesen azt kell tisztázni, hogy a tudósítás, nyilvános közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben.⁸⁵ Másodsorban azt, hogy az érintett személy milyen ismertséggel bír, és pontosan mi a sajtóközlemény tárgya, tartalma; továbbá, hogy milyen összefüggés mutatható ki a cikk és a fénykép között. Annak megítéléséhez, hogy az ügy közügy-e, pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, célját, körülményeit, aktualitását, a vélemények tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni, továbbá a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét.⁸⁶ Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű védelmet élvez. Ez a védelem pedig a közléshez kapcsolódó képfelvételekre is kiterjed. Közszereplők esetében a közügyek szabad vitatása tág keretek között értelmezhető. A közszereplő érintettet magánéleti helyzetben ábrázoló fényképfelvétel közzététele is jogszerű lehet, amennyiben az közérdeklődésre számot tartó eseményhez, tudósításhoz kapcsolódik. A határok meghúzése minden esetben körültekintő bírói mérlegelést igényel.

⁸⁵ Ha a közlés nem egy közéleti vita részét képezi, szükségtelen a közügyek vitatását érintő véleményszabadsággal összefüggő alkotmányossági teszt alkalmazása. PJD 2016.8.

⁸⁶ Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.20.914/2018/5.

Irodalomjegyzék

- Az arckép és a jog. Kolosváry Bálint. Széphalom Könyvtár. Szeged. 1927.
acta.bibl.u-szeged.hu/39114/1/szephalom_kt_005.pdf
- Az internet, mint médium, a sajtószabadság és a demokratikus nyilvánosság. Koltay András. Információs Társadalom. Bp. 2014/4.
- A képmáshoz és a hangfelvételhez fűződő jog. Boronkay Miklós. In Medias Res. Wolters Kluwer. Bp. 2013/1.
- A képmás polgári jogi védelme és a hazai szabályozás alapvonalainak áttekintése európai példákon át. Szeghalmi Veronika. Médiakutató. Bp. 2014/1.
https://www.mediakutato.hu/cikk/2014_01_tavasz/04_kepmas_ptk_europa.pdf
- A közügyek vitáinak szabadsága és a személyiségi jogok védelme. Koltay András. Iustum Aequum Salutare. Pázmány Péter Katolikus Egyetem. Bp. 2019/4.
http://plwp.eu/files/PLWP_2019_04_Koltay.pdf
- A magánélethez való jog elméleti alapjai. Menyhárd Attila. In Medias Res. Wolters Kluwer. Bp. 2014/2.
- Az Alkotmánybíróság határozata az internetes kommentek polgári jogi megítéléséről. Koltay András. JeMa. Bp. 2015/1.
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja. Szerkesztette: Osztovcics András. Opten Informatikai Kiadó. Bp. 2014.
- A személyiség és védelme. Szerkesztette: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András. Kiadja: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánja. Bp. 2017.

- Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez. (archív) Szerkesztette: Gellért György. Wolters Kluwer Jogtár.
- Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez. Szerkesztette: Vékás Lajos - Gárdos Péter. Wolters Kluwer Jogtár.
- Magyar és európai médiajog. Szerkesztette: Koltay András - Nyakas Levente. Wolters Kluwer. Bp. 2015.
- Pillanatfelvétel a képmás védelméhez fűződő jog bírói gyakorlatáról. Kiss Tibor. Debreceni Jogi Műhely. Debrecen. 2017/3-4. szám.
- Pillantás az európai médiajog húsz évére. Koltay András. Infokommunikáció és jog. Bp. 2010/2.
- Rendőrképmás: sajtószabadság és képmáshoz való jog a polgári jogi és az alapjogi jogosultságok keresztútján. Tóth J. Zoltán. ProFuturo. Bp. 2017/2.
http://profuturo.lib.unideb.hu/file/4/5a606ac13fd1e/szerzo/To%E2%95%A0uth_J._Z..pdf
- Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.)
- Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya
- Európai Emberi Jogi Egyezmény
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény.

Bírósági gyakorlat, döntések

- 8/1990. ABH
- 30/1992. ABH
- 37/1992. ABH
- 36/1994. ABH
- 57/2001. ABH
- 165/2011. ABH
- 7/2014. ABH
- 19/2014. ABH
- 28/2014. ABH
- 3021/2018. ABH
- 3313/2017. ABH
- 3348/2018. ABH

- PJD 2016.8.

- PK. 12.

- 17/1985. BH
- 9/1995. BH
- 632/1995. BH
- 578/1997. BH
- 293/2000. BH
- 296/2000. BH
- 1/2002. BH
- 330/2016. BH
- 86/2017. BH
- 52/2018. BH

- 296/2000. EBH

- BDT 1962/2009.
- BDT 3760/2017.
- BDT 3693/2017.

- Pfv. IV. 20.183/2000/3. Kúria
- Pfv. IV. 21.840/2015/5. Kúria
- Pfv. IV.21.536/2015/4. Kúria

- Pf. 21.731/2006. Fővárosi Ítéltábla
- Pf. 21.450/2007/3. Fővárosi Ítéltábla
- Pf. 20.240/2008/3. Fővárosi Ítéltábla
- Pf. 20. 752/2009/4. Fővárosi Ítéltábla
- 32. Pf. 21. 246/2016/6. Fővárosi Ítéltábla
- Pf. 20.599/2017/3. Fővárosi Ítéltábla
- Pf. 20.914/2018/5. Fővárosi Ítéltábla
- 32. Pf. 20.750/2018/3. Fővárosi Ítéltábla
- 2.Pf.20.914/2018/5. Fővárosi Ítéltábla

- Pf.I.20.042/2013/5. Debreceni Ítéltábla

- Pf.III.20.154/2005/5. Pécsi Ítéltábla

- Pf.I.20.241/2018/5. Győri Ítéltábla